Možnosti ekonomického dobiehania

Podnetom k úvahe mi bol obsahovo úbohý *Panel expertov.* *Slovensko pripomína kombináciu talianskej stagnácie a gréckych problémov s financiami*, ale prekvapilo ma aj plytké tvrdenie:

„*Slovensko podľa NBS už vyčerpalo jednoduchšie možnosti ekonomického* ***dobiehania*** *a vstúpilo do náročnejšej etapy. Doterajší model bol založený najmä na priamych zahraničných investíciách a* ***zapojení*** *do európskej priemyselnej výroby. Krajine pomáhali aj silné populačné ročníky. Tieto generácie však začínajú starnúť a Slovensko čaká jeden z najprudších demografických posunov v Európe*.“

Netreba prirovnávať, **treba riešiť**. Taliansko aj Grécko majú more Slovensko nie. Belgicko kolonizovalo, Slovensko nie. Celkom iná **výrobná základňa**.

Tvrdenia panelu expertov a aj tvrdenia NBS sú skôr dôkazom toho, že dnešní ekonómovia **nevedia** čo nám zanechali naši *velikáni* – vedomosti. Tie chýbali aj tým, ktorí boli pri vstupe do EÚ a tak iba pasívne *prijímali* nezmyselné kapitoly (29); nemali poznatky, nevedeli príčinné súvislosti určujúcich prvkov obsahu **procesu vstupu** do EÚ. Postrádali diela a tak im chýbali argumenty o sile a o úspechoch ekonomiky SR pred rokom 1989.

Sami si gumujeme naše dejiny. Musím spomenúť troch.

Prof. V. Pavlenda

Začnem dielom **prof. Viktora Pavlendu**, môjho učiteľa, a to dielom **Ekonomické základy socialistického riešenia národnostnej otázky v ČSSR.** Pozrime si iba dve kapitoly. Triezve, vedecky presné, dokonale hlboké tvrdenia už v nadpisoch. Ani experti ani NBS nepíšu o *atribútoch,* **nevyhnutných, podstatných vlastnostiach** súčasnej slovenskej ekonomiky. Iba omieľajú talianske, či grécke problémy.

…*Prvá kapitola: Východisková **interpretácia** problému

1. Teória ekonomického riešenia národnostnej otázky v socialistických podmienkach
2. **Hlavné** hľadiská **medzioblastného vývoja** v československých podmienkach
3. Jednotná socialistická ekonomika a národnostná otázka

- **Druhá** kapitola **Teoreticko–metodologická expozícia problému medzioblastného ekonomického vyrovnávania**

1. Hlavné **atribúty** medzioblastného ekonomického vyrovnávania
2. **Meranie (miery, ukazovatele) medzioblastného ekonomického vyrovnávania**
3. Meranie (miery, ukazovatele) **národohospodárskej** efektívnosti medzioblastného ekonomického vyrovnávania

Prof. S. Sojka

Profesor **S. Sojka**, môj vedúci katedry, bol jeden z prvých, ktorý sa začal venovať problémom ***všeobecnej*** **ekonomickej rovnováhy** a **etapám** ekonomickej reformy v Československu. V knihe *Ekonomická dynamika a rovnováha* hovorí: „*Ekonomická reforma je v našej spoločnosti vývojovým procesom, ktorý prekonával určité etapy. Prvou etapou tohto vývojového procesu bola požiadavka vybudovať takú* ***sústavu riadenia*** *a jej zodpovedajúci mechanizmus, ktorý by zahŕňal prvky priameho direktívneho riadenia s prvkami nepriameho (ekonomického) riadenia. Druhou etapou procesu ekonomickej reformy malo byť najmä nepriame riadenie, riadenie pomocou nástrojov (cien, duálnych cien, úrokov, úveru, daní a pod.), pravidiel a správania sa jednotlivých subjektov ekonomického systému*.“ Prvú fázu ekonomickej reformy videl takto:

1. **zabezpečiť** fungovanie trhového mechanizmu
2. zabezpečiť, aby sa **splnili ciele**, ktoré si socialistická spoločnosť vytýčila
3. pripustiť **tlak** svetového trhu.

Tieto fakty svedčia o tom, ako bol prof. S. Sojka hlboko ponorený do problémov zabezpečiť *fungovanie ekonomického systému* ČSSR čo *najefektívnejšie*. Opäť odcitujem z jeho diela o rovnováhe v diele Ekonomická dynamika:

„Nové momenty do nášho ekonomického systému vnáša **federalizácia**. Existencia rovnováhy vychádza z nových podmienok. V práci sme vysvetlili *teóriu dekompozície* ako základ pre úvahy o **rozdelení** ekonomického systému na **dva** podsystémy a jeho *dôsledkoch*, ak je jeden podsystém ekonomicky *rozvinutejší ako druhý*. Za určitých podmienok – čiastočne zjednodušených predpokladov sa ukazuje, že systém ekonomicky silnejší, ak sa neuskutoční znovurozdelenie dosiahnutých výsledkov, **odčerpáva** *výsledky* aj od ekonomiky slabšieho podsystému. Systém (ktorý nie je ochotný uskutočniť znovurozdeľovanie), nazývame *agresívnym systémom*. Systém, ktorý je ochotný pripustiť takúto činnosť, nazývame *tolerantným systémom*.“

Poznajú experti a NBS pojem **agresívny** ekonomický systém? Očakávali, čo sa stane v EÚ? **Neriešili** dobiehanie, iba tvrdili, že Slovensko zaostáva. NBS hovorí o zapojení. EÚ *nemerala* **národohospodársku** efektívnosť.

Prof. I. Karvaš

Profesor **I. Karvaš** vo svojej knihe **Základy hospodárskej vedy 1,2** hovorí:

„Najaktuálnejším prípadom je práve európsky kontinent. Snahy po vytváraní hospodárskeho spoločenstva niektorých štátov európskych, prípadne celej Európy nie je ničím iným, ako výrazom snahy po **vytvorení** veľkého *hospodárskeho* priestoru. Organizovanie jednotného európskeho hospodárstva alebo plán vytvorenia dvoch, prípadne troch *hospodárskych oblastí* v Európe je **hľadaním** foriem pre vytvorenie *samostatných* hospodárskych celkov, ktoré by umožnili také racionálne usporiadanie vzájomných hospodárskych vzťahov, pri ktorom by sa vytvoril predpoklad k **optimálnemu** využitiu všetkých prírodných podmienok výroby v prospech hospodárskeho blahobytu **tých národov**, ktoré sú na tomto priestore usadené.“

Urobila to EÚ?

Ale takéto poznatky nám nenechal ani jeden guvernér národnej banky a ani jeden expert z panelu. EÚ nám, zanechala *extrémne protirečiví prejavy* a dôsledky (oligarchov, chudobu a bezdomovcov), teda aj náš pokles, či teraz aj vojnu. A to nie je úspech.

Práve v tejto spojitosti musím spomenúť, že eurokomisár pre rozšírenie EÚ Gūnter Verheugen SPD o. i. tvrdil pred našim vstupom, že je hrozba konfliktu s Maďarskom a s Rakúskom pre vlnu lacnej kvalifikovanej pracovnej sily, čo hrozí najmä rakúskemu pohraničiu. Nepoznal, **kde bola** naša ekonomika, *nestretol* sa s profesormi Ekonomickej univerzity, *nepoznal* ich diela a akú **silnú ekonomiku** sme mali. Zaujímali ho prístupové kapitoly (29).

A naše fungovanie v EÚ začalo likvidáciou viac ako 151 podnikov priemyslu aj takých ako ZSMK Tlmače, ktoré vyrobili najväčší elektromotor na svete a naše JRD si prišli pozrieť aj Francúzi aj Američania (mám list). Československo konštruovalo input/output tabuľky, ktoré mali 300 odvetví, teda **hlboký vhľad do ekonomiky**. To ho nezaujímalo.

Prečo? Aký mal ciel? Silu ekonomiky SR predstavovali také podniky ako:

Slovchémia – trust podnikov chemického priemyslu v roku 1978 zamestnával 63.505 pracovníkov

Slovnaft Bratislava sa vybudoval v rokoch 1957-1963. a postupne sa rozširoval, V roku 1978 mal 8.173 pracovníkov

Chemické závody Juraja Dimitrova v Bratislave

Matador v Bratislave

Benzinol v Bratislave

Chemika v Bratislave

Petrochémia v Dubovej

Chemické závody Wilhelma Piecka v Novákoch

Chemolak Smolenice

Považské chemické závody v Žiline

Slovenské lučobné závody v Hnú

Duslo Šala

Chemko strážske

Fosfa Poštorná

Chemlon v Humennom

Chemosvit vo Svite

Slovenský hodváb v Senici

Gumárne 1. mája v Púchove

Gumárne SNBP v Dolných Veste

Plastika v Nitre.

Obrovský výpadok **daní z príjmu právnických a fyzických osôb**! Zamestnanci stratili mzdy.

>>> Tu je <u>prapríčina vzniku deficitu</u> a verejného dlhu, aj stagnácie. <<<

Ekonomická veda je veda o tom, **ako** spoločnosť využíva svoje **produktívne zdroje** na výrobu užitočných tovarov a ako ich **rozdeľuje** medzi rozličné skupiny ľudí. Skúma aj **ekonomické vzťahy** vznikajúce medzi subjektami, vyslovuje prognózu, formuje ekonomické zákony. Nezabudla na to EÚ?

My sme nepotrebovali **demokratické a hospodárske** reformy, my sme vedeli **kde a ako**.

My sme nepotrebovali dobiehať, my sme <u>potrebovali ďalší rozvoj</u>, nasadiť vysokoúčinné **nové** technológie a slúžiť Grécku, či Portugalsku ako cesta, na ktorú sa musia dostať a nie čo tvrdia experti a NBS v úvode úvahy.

Dnes nevidia v celom svete nečestný, plný stresu, **hektický konkurenčný boj**? Prijali *ponižujúci* obraz o vlastnej minulosti?

Záver

Nemôžem nespomenúť aspoň toto jedno priam úbohé vyjadrenie experta:

„*Slovensko je hybridný prípad talianskeho, francúzskeho aj gréckeho príbehu. Slabý rast produktivity, rastúci dlh a odkladanie reforiem nás približujú talianskej stagnácii. Neochota meniť výdavkové nároky a spoliehanie sa na ďalšie zvyšovanie daní zase pripomínajú dnes viditeľné francúzske či v minulosti grécke problémy*.“

Čo z tejto myšlienky(ok) možno presadiť a v ekonomike realizovať? Nič. Spomenuté **riešenia** ekonómov SR v úvode úvahy sa začali aj realizovať. Prečo výskum nedá riešenie? Ale, žiaľ,

zaostávanie Slovenska ľudia už dlho, obrazne, cítia v peňaženkách. Tie im môže naplniť iba **výroba**, ako to bolo v Tlmačoch. Splnila EÚ čo napísal prof. Karvaš v roku 1948? Z ich diel vyplýva, že **dôsledná hospodárska politika** si vyžaduje disciplínu a úsilie, pretože umožňuje dosahovať **ciele** spoločnosti a získavať dôveru ostatných ekonomík.

Ani jeden zo 6 expertov (dvaja exministri) nepovedal a **nenaformuloval** príčinné súvislosti javov vplývajúcich na fungovanie ekonomiky tak SR ako prof. Pavlenda: *Hlavné atribúty medzioblastného ekonomického vyrovnávania*, či prof. Sojka zjednoznačnil, že

„Nové momenty do nášho ekonomického systému vnáša federalizácia. Existencia rovnováhy vychádza z nových podmienok". A už vôbec nie Karvašovu predstavu: *také **racionálne** usporiadanie vzájomných hospodárskych vzťahov, pri ktorom by sa vytvoril predpoklad k **optimálnemu** využitiu všetkých prírodných podmienok výroby v prospech **hospodárskeho blahobytu** tých národov, ktoré sú na tomto priestore usadené."*

Dnes musíme dobiehať; máme ekonomické možnosti? Máme totiž *Crisis in the Eurozone.*

Prof. J. Husár

Rohovce 11. 11. 2026